

บทที่

3

สมการกำลังสองตัวแปรเดียว

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

- 3.1 แนะนำสมการกำลังสองตัวแปรเดียว
- 3.2 การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียว
- 3.3 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

จุดประสงค์ของบทเรียน

เมื่อเรียนจบบทนี้แล้ว นักเรียนจะสามารถ

1. แก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียว
2. นำความรู้เกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียวไปใช้ในการแก้ปัญหา

$$ax^2 + bx + c = 0$$
$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

บทที่ 3

สมการกำลังสองตัวแปรเดียว

“

เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ในบางสถานการณ์ เราอาจจำลองปัญหานั้นด้วยสมการกำลังสองตัวแปรเดียว เช่น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ อัตราเร็ว การหารัศมีความโค้งของถนนในแนวราบ การหาค่าคงตัวจากข้อมูลที่ได้จากการทดลองทางวิทยาศาสตร์บางอย่าง

”

ทบทวนความรู้ก่อนเรียน

- ❖ การแยกตัวประกอบ โดยใช้สมบัติการแจกแจง
ถ้า a , b และ c แทนจำนวนใด ๆ แล้ว $ab + ac = a(b + c)$
- ❖ การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองในรูป $ax^2 + bx + c$ เมื่อ a , b และ c เป็นจำนวนเต็ม โดยที่ $a \neq 0$
เช่น $12x^2 + 5x - 2 = (4x - 1)(3x + 2)$
- ❖ ถ้า A และ B เป็นพหุนาม จะแยกตัวประกอบของพหุนามที่เป็นกำลังสองสมบูรณ์ ได้ตามสูตรดังนี้
$$A^2 + 2AB + B^2 = (A + B)^2$$
$$A^2 - 2AB + B^2 = (A - B)^2$$
- ❖ ถ้า A และ B เป็นพหุนาม จะแยกตัวประกอบของพหุนามที่เป็นผลต่างของกำลังสอง ได้ตามสูตรดังนี้
$$A^2 - B^2 = (A + B)(A - B)$$
- ❖ ถ้า a และ b เป็นจำนวนจริง และ $ab = 0$ แล้ว $a = 0$ หรือ $b = 0$
- ❖ สมบัติของรากที่สองของจำนวนจริง
ถ้า a เป็นจำนวนจริงบวก รากที่สองของ a มีสองราก คือ $\sqrt{a}$ และ $-\sqrt{a}$
- ❖ การแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียนได้ที่ <http://ipst.me/10693>

3.1 แนะนำสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

นักเรียนเคยทราบมาแล้วว่า พหุนาม เช่น $4x^2$, $x^2 - 5$, $3x^2 + x$ และ $x^2 - 4x + 1$ เป็นพหุนามดีกรีสองที่มีตัวแปรตัวเดียว คือ x พหุนามดังกล่าวมีรูปทั่วไปเป็น $ax^2 + bx + c$ เมื่อ a , b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ เราจะได้เห็นการนำพหุนามดังกล่าวมาใช้ในสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

1. $5x^2 = 0$
2. $-3x^2 = 4$
3. $y^2 + 2y = 0$
4. $3x^2 + x - 2 = 0$
5. $1.5m^2 - 0.5m + 2 = -4m$

สมการกำลังสองตัวแปรเดียว (one-variable quadratic equation) มีรูปทั่วไปเป็น $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a , b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$

จากรูปทั่วไปของสมการกำลังสองตัวแปรเดียวข้างต้น
ข้าพเจ้านึกสงสัยอะไรไหมคะ

ข้าพเจ้านึกคิดว่าทางซ้ายของสมการในรูปทั่วไปนี้ เป็นพหุนามดีกรีสอง
ที่มีตัวแปรเพียงตัวเดียว ซึ่งก็คือ พหุนาม $ax^2 + bx + c$ ینگละ

ในบางครั้งเราอาจพบสมการกำลังสองตัวแปรเดียวที่ไม่ได้เขียนอยู่ในรูปทั่วไป แต่เราสามารถเขียนสมการเหล่านั้นให้อยู่ในรูปทั่วไปได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. $x^2 + 5 = 2x$

$$x^2 + 5 + (-2x) = 2x + (-2x) \quad \circ \quad \circ \quad \circ$$

นำ $-2x$ มาบวกทั้งสองข้างของสมการ

$$x^2 - 2x + 5 = 0$$

2. $-y(4y + 7) = -8$

$$-4y^2 - 7y = -8 \quad \circ \quad \circ \quad \circ$$

สมบัติการแจกแจง

$$-4y^2 - 7y + 8 = 0$$

3. $2m^2 - 10 = -3m^2 + 4$

$$2m^2 - 10 + 3m^2 + (-4) = -3m^2 + 4 + 3m^2 + (-4)$$

$$5m^2 - 14 = 0$$

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าสมการ $x^2 + 5 = 2x$, $-y(4y + 7) = -8$ และ $2m^2 - 10 = -3m^2 + 4$ สามารถเขียนให้อยู่ในรูปทั่วไปของสมการกำลังสองตัวแปรเดียวได้เป็น $x^2 - 2x + 5 = 0$, $-4y^2 - 7y + 8 = 0$ และ $5m^2 - 14 = 0$ ตามลำดับ

แบบฝึกหัด 3.1

1. สมการที่กำหนดให้ต่อไปนี้ เป็นสมการกำลังสองตัวแปรเดียวหรือไม่ จงเขียน ลงในช่องที่เป็นคำตอบที่ถูกต้อง

ข้อที่	สมการ	สมการกำลังสองตัวแปรเดียว	
		เป็น	ไม่เป็น
1)	$-z^2 + 15 - 4z = 0$		
2)	$0 = 6t^2 - 5$		
3)	$4 - 3x = 0$		
4)	$-\frac{1}{2}u + 7 - \frac{3}{4}u^2 = 0$		
5)	$0 = s(s - 9)$		
6)	$m^2 + 2n - 1 = 0$		
7)	$0 = x + 2x$		
8)	$12y^2 = 0$		
9)	$3w^2 + 8w - 5 - 3w^2 = 0$		
10)	$0 = 11v - 12v^2 + 13$		

2. จงเขียนสมการกำลังสองตัวแปรเดียวต่อไปนี้ให้อยู่ในรูปทั่วไป $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a , b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ พร้อมทั้งบอกค่า a , b และ c ในแต่ละสมการ

1) $x^2 - 3x = 8$	2) $2m^2 - 7 = m$
3) $z^2 = -4$	4) $0.8x - 1 = 1.5x^2$
5) $(k - 1)^2 = 0$	6) $3z(1.2 - z) = 2.4$
7) $y^2 + 6y = 2 - 3y^2$	8) $(n + 4)^2 = 1 + 8n$
9) $(m - 9)(m + 9) = 9 - m^2$	10) $2 - 5k = \frac{k^2}{3}$

3.2 การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียว

นักเรียนเคยทราบมาแล้วว่า คำตอบของสมการ คือ จำนวนจริงที่แทนตัวแปรในสมการแล้วทำให้ได้สมการที่เป็นจริง

ให้นักเรียนพิจารณาการหาคำตอบของสมการกำลังสองตัวแปรเดียว โดยวิธีสองแทนค่าตัวแปรในสมการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

$$1. x^2 - 4x = 0$$

เมื่อแทน x ด้วย 0 ในสมการ $x^2 - 4x = 0$

$$\text{จะได้} \quad (0)^2 - 4(0) = 0$$

$$0 = 0$$

ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 0 เป็นคำตอบของสมการ $x^2 - 4x = 0$

และเมื่อแทน x ด้วย 4 ในสมการ $x^2 - 4x = 0$

$$\text{จะได้} \quad (4)^2 - 4(4) = 0$$

$$0 = 0$$

ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 4 เป็นคำตอบของสมการ $x^2 - 4x = 0$

และเมื่อแทน x ด้วยจำนวนจริงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ 0 และ 4 ในสมการ $x^2 - 4x = 0$ แล้วจะได้สมการที่ไม่เป็นจริง

ดังนั้น คำตอบของสมการ $x^2 - 4x = 0$ มี 2 คำตอบ คือ 0 และ 4

$$2. y^2 + 6y + 9 = 0$$

เมื่อแทน y ด้วย -3 ในสมการ $y^2 + 6y + 9 = 0$

$$\text{จะได้} \quad (-3)^2 + 6(-3) + 9 = 0$$

$$0 = 0$$

ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น -3 เป็นคำตอบของสมการ $y^2 + 6y + 9 = 0$

และเมื่อแทน y ด้วยจำนวนจริงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ -3 ในสมการ $y^2 + 6y + 9 = 0$ แล้วจะได้สมการที่ไม่เป็นจริง

ดังนั้น คำตอบของสมการ $y^2 + 6y + 9 = 0$ มี 1 คำตอบ คือ -3

$$3. z^2 + 8 = 0$$

จากสมการ $z^2 + 8 = 0$

$$\text{จะได้} \quad z^2 = -8$$

เนื่องจาก จำนวนจริงใด ๆ ยกกำลังสองแล้ว จะต้องเป็นจำนวนจริงบวก หรือศูนย์

ดังนั้น ไม่มีจำนวนจริงใดยกกำลังสองแล้ว ได้ผลลัพธ์เป็น -8

นั่นคือ ไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ $z^2 + 8 = 0$

จากตัวอย่างทั้งสามข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สมการกำลังสองตัวแปรเดียวอาจมี 2 คำตอบ หรือ 1 คำตอบ หรืออาจไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบก็ได้ ในทางคณิตศาสตร์ สมการกำลังสองตัวแปรเดียวมีคำตอบได้ไม่เกิน 2 คำตอบ

แบบฝึกหัด 3.2 ก

1. จงตรวจสอบว่า จำนวนที่กำหนดให้ในช่องท้ายข้อ แต่ละจำนวนเป็นคำตอบของสมการในแต่ละข้อหรือไม่

1) $x^2 - 5x - 14 = 0$	7 กับ -2
2) $n^2 - 6n + 9 = 0$	3 กับ 0
3) $2x^2 - 7x = 0$	7 กับ 0
4) $2y^2 = 15 + 7y$	5 กับ $-\frac{3}{2}$
5) $0 = 25 + x^2$	5 กับ -5
6) $4z + 4z^2 = -1$	$-\frac{1}{2}$ กับ -1
7) $m^2 - 6 = m$	-2 กับ -3
8) $y^2 = 10y - 25$	5 กับ 2

2. จงหาคำตอบของสมการต่อไปนี้

1) $x^2 - 16 = 0$	2) $y^2 - 5y = 0$
3) $z^2 + 3 = 0$	4) $x^2 - 1 = 0$
5) $k^2 + k - 2 = 0$	6) $u^2 - 8u + 16 = 0$

ชวนคิด 3.1

จงเติมเครื่องหมาย + หรือ - ลงใน เพื่อให้แต่ละจำนวนที่กำหนดให้ในช่องท้ายข้อเป็นคำตอบของสมการในแต่ละข้อ

1. m^2 ☐ 81 = 0	-9 กับ 9
2. x^2 ☐ $4x$ ☐ 4 = 0	-2
3. y^2 ☐ $4y$ ☐ 4 = 0	2
4. u^2 ☐ $3u$ ☐ 18 = 0	-6 กับ 3

การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวโดยวิธีแยกตัวประกอบ

การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวเป็นการหาคำตอบทั้งหมดของสมการนั้น ๆ สำหรับการแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวที่อยู่ในรูป $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ ด้วยวิธีลองแทนค่าตัวแปรนั้น ในทางปฏิบัติ อาจทำได้ไม่ได้ หรือ อาจไม่สะดวกและต้องใช้เวลาามาก

ในกรณีที่เราสามารถแยกตัวประกอบของ $ax^2 + bx + c$ ให้อยู่ในรูปการคูณกันของพหุนามดีกรีหนึ่ง 2 พหุนาม และเนื่องจากในที่นี้พหุนามแทนจำนวน เราจึงใช้สมบัติของจำนวนจริงที่ว่า ถ้า m และ n เป็นจำนวนจริง และ $mn = 0$ แล้ว $m = 0$ หรือ $n = 0$ มาใช้ในการแก้สมการด้วย ก็จะทำให้แก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวได้สะดวกขึ้น

ให้นักเรียนพิจารณาการแก้สมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$

เนื่องจาก $x^2 + 5x - 36 = (x + 9)(x - 4)$

จะได้ว่า $(x + 9)(x - 4) = 0$

จากสมบัติของจำนวนจริง จะได้ $x + 9 = 0$ หรือ $x - 4 = 0$

และเมื่อใช้ความรู้เรื่องการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

จะได้ $x = -9$ หรือ $x = 4$

นำค่า x ที่ได้ ไปแทน x ในสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$ เพื่อตรวจสอบว่าเป็นคำตอบของสมการหรือไม่ ดังนี้

❖ เมื่อแทน x ด้วย -9 ในสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$

จะได้ $(-9)^2 + 5(-9) - 36 = 0$

$81 - 45 - 36 = 0$

$0 = 0$

ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น -9 เป็นคำตอบของสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$

❖ เมื่อแทน x ด้วย 4 ในสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$

จะได้ $(4)^2 + 5(4) - 36 = 0$

$16 + 20 - 36 = 0$

$0 = 0$

ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 4 เป็นคำตอบของสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$

นั่นคือ คำตอบของสมการ $x^2 + 5x - 36 = 0$ คือ -9 และ 4

ตัวอย่างที่ 1

จงแก้สมการ $x^2 - 10x + 25 = 0$

วิธีทำ

$x^2 - 10x + 25 = 0$

$(x - 5)(x - 5) = 0$

ดังนั้น $x - 5 = 0$

จะได้ $x = 5$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ 5

ตรวจสอบ

เมื่อแทน x ด้วย 5 ในสมการ $x^2 - 10x + 25 = 0$

จะได้ $5^2 - 10(5) + 25 = 0$

$0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 2จงแก้สมการ $x^2 - 81 = 0$

วิธีทำ

$$x^2 - 81 = 0$$

$$(x + 9)(x - 9) = 0$$

ดังนั้น $x + 9 = 0$ หรือ $x - 9 = 0$

จะได้ $x = -9$ หรือ $x = 9$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ -9 และ 9

ตรวจสอบ

1) เมื่อแทน x ด้วย -9 ในสมการ $x^2 - 81 = 0$
จะได้ $(-9)^2 - 81 = 0$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

2) เมื่อแทน x ด้วย 9 ในสมการ $x^2 - 81 = 0$
จะได้ $9^2 - 81 = 0$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

การหาคำตอบของสมการในตัวอย่างที่ 2 ซึ่งอยู่ในรูปผลต่างของกำลังสอง อาจทำได้อีกวิธีหนึ่งโดยไม่ต้องแยกตัวประกอบ แต่ใช้สมบัติของรากที่สองของจำนวนจริง ดังนี้

จากสมการ $x^2 - 81 = 0$

จะได้ $x^2 = 81$

เนื่องจาก $81 = 9^2$ หรือ $81 = (-9)^2$

ดังนั้น $x = 9$ หรือ $x = -9$

และเมื่อนำค่าตัวแปรไปตรวจสอบคำตอบดังในตัวอย่างที่ 2

จะได้ว่า คำตอบของสมการ คือ 9 และ -9 **ตัวอย่างที่ 3**จงแก้สมการ $x^2 = 3x$

วิธีทำ

$$x^2 = 3x$$

$$x^2 - 3x = 0$$

$$x(x - 3) = 0$$

ดังนั้น $x = 0$ หรือ $x - 3 = 0$

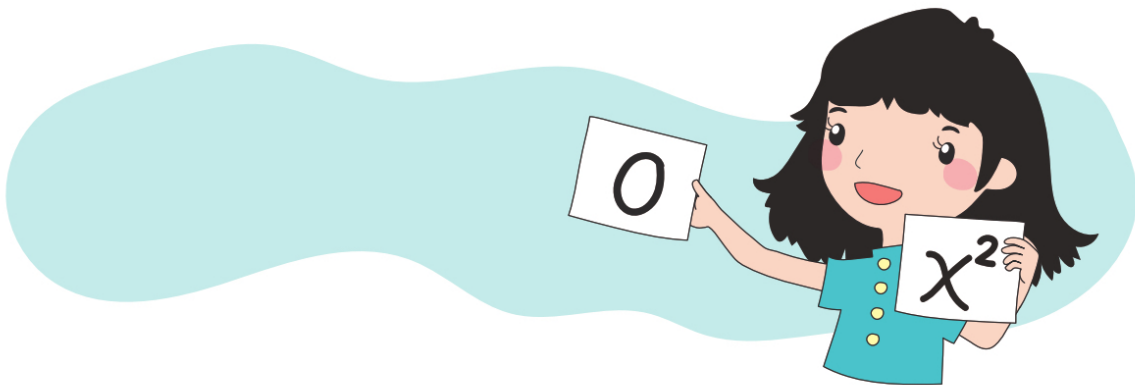
จะได้ $x = 0$ หรือ $x = 3$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ 0 และ 3

ตรวจสอบ

1) เมื่อแทน x ด้วย 0 ในสมการ $x^2 = 3x$
จะได้ $0^2 = 3(0)$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

2) เมื่อแทน x ด้วย 3 ในสมการ $x^2 = 3x$
จะได้ $3^2 = 3(3)$
 $9 = 9$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

จากสมการ $x^2 = 3x$ ในตัวอย่างที่ 3
ทำไมข้างป็นถึงหาคำตอบได้เป็น 3
เพียงคำตอบเดียวเองนะข้างสวย

ข้างป็นคิดยังไงจะ
ลองอธิบายให้ข้างสวยฟังหน่อยสิ

ข้างป็นก็นำ x มาหารทั้งสองข้าง
ของสมการก่อน แบบนี้ไงล่ะ

$$\begin{aligned}x^2 &= 3x \\ \frac{x^2}{x} &= \frac{3x}{x} \\ x &= 3\end{aligned}$$

วิธีการที่ข้างป็นทำนั้น ข้างป็นนำ x มาหารทั้งสองข้างของสมการ
แสดงว่า ข้างป็นคิดว่า x ต้องไม่เท่ากับ 0 เพราะเราจะไม่ใช้ 0 เป็นตัวหาร
แต่จริง ๆ แล้ว 0 เป็นคำตอบของสมการนี้ด้วยนะ ข้างป็นลองแทน x ด้วย 0 ในสมการดูสิ
เพราะฉะนั้น ก่อนนำเอกนามไปหารทั้งสองข้างของสมการ จะต้องพิจารณาก่อนว่า
เอกนามนี้เป็น 0 หรือไม่ ดังนั้น คำตอบของสมการนี้จึงเป็น 0 และ 3

ชวนคิด 3.2

จงแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวต่อไปนี้ โดยใช้การคิดในใจ

1. $x^2 = 0$
2. $y^2 = 4$
3. $z^2 = -36$
4. $m^2 - 49 = 0$
5. $k^2 + 64 = 0$
6. $x(x - 1) = 0$
7. $(n + 3)n = 0$
8. $(t + 10)^2 = 0$
9. $(x - 7)^2 = 0$
10. $(k + 8)(k + 2) = 0$
11. $(y - 5)(y - 6) = 0$
12. $(m + 12)(m - 9) = 0$

ตัวอย่างที่ 4 จงแก้สมการ $2x^2 - x - 10 = 0$

วิธีทำ $2x^2 - x - 10 = 0$
 $(x + 2)(2x - 5) = 0$
 ดังนั้น $x + 2 = 0$ หรือ $2x - 5 = 0$
 จะได้ $x = -2$ หรือ $x = \frac{5}{2}$
 ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ -2 และ $\frac{5}{2}$

ตรวจสอบ

- เมื่อแทน x ด้วย -2 ในสมการ $2x^2 - x - 10 = 0$
 จะได้ $2(-2)^2 - (-2) - 10 = 0$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง
- เมื่อแทน x ด้วย $\frac{5}{2}$ ในสมการ $2x^2 - x - 10 = 0$
 จะได้ $2\left(\frac{5}{2}\right)^2 - \frac{5}{2} - 10 = 0$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 5 จงแก้สมการ $y^2 = \frac{1}{6}y + 2$

วิธีทำ $y^2 = \frac{1}{6}y + 2$
 $6y^2 = 6\left(\frac{1}{6}y + 2\right)$
 $6y^2 = y + 12$
 $6y^2 - y - 12 = 0$
 $(3y + 4)(2y - 3) = 0$
 ดังนั้น $3y + 4 = 0$ หรือ $2y - 3 = 0$
 จะได้ $y = -\frac{4}{3}$ หรือ $y = \frac{3}{2}$
 ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $-\frac{4}{3}$ และ $\frac{3}{2}$

นำ 6 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

ตรวจสอบ

- เมื่อแทน y ด้วย $-\frac{4}{3}$ ในสมการ $y^2 = \frac{1}{6}y + 2$
 จะได้ $\left(-\frac{4}{3}\right)^2 = \frac{1}{6}\left(-\frac{4}{3}\right) + 2$
 $\frac{16}{9} = \frac{16}{9}$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง
- เมื่อแทน y ด้วย $\frac{3}{2}$ ในสมการ $y^2 = \frac{1}{6}y + 2$
 จะได้ $\left(\frac{3}{2}\right)^2 = \frac{1}{6}\left(\frac{3}{2}\right) + 2$
 $\frac{9}{4} = \frac{9}{4}$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 6 จงแก้สมการ $-0.5z^2 + z - 0.5 = 0$

วิธีทำ $-0.5z^2 + z - 0.5 = 0$
 $-5z^2 + 10z - 5 = 0$
 $z^2 - 2z + 1 = 0$
 $(z - 1)(z - 1) = 0$
 ดังนั้น $z - 1 = 0$
 จะได้ $z = 1$
 ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ 1

นำ 10 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

นำ -5 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

ตรวจสอบ

- เมื่อแทน z ด้วย 1 ในสมการ $-0.5z^2 + z - 0.5 = 0$
 จะได้ $-0.5(1)^2 + 1 - 0.5 = 0$
 $0 = 0$ ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง

ชวนคิด 3.3

จงแก้สมการต่อไปนี้

1. $(x - 1)^2 = (1 - x)^2$
2. $x^2 - 1 = 1 - x^2$
3. $(x - 1)^2 = (x + 1)^2$
4. $x^2 - 1 = x^2 + 1$

ตัวอย่างที่ 7 ให้ผลคูณของจำนวนเต็มจำนวนหนึ่งกับจำนวนเต็มที่อยู่ติดกันเท่ากับ 156 จงหาจำนวนเต็มทั้งสองนั้น
วิธีทำ ให้ x แทนจำนวนเต็มจำนวนหนึ่งที่มากกว่า

จะได้ว่า จำนวนเต็มที่น้อยกว่าและอยู่ติดกัน คือ $x - 1$

เนื่องจากผลคูณของสองจำนวนนี้เท่ากับ 156

$$\text{เขียนสมการได้เป็น} \quad x(x - 1) = 156$$

$$x^2 - x = 156$$

$$x^2 - x - 156 = 0$$

$$(x + 12)(x - 13) = 0$$

$$\text{ดังนั้น } x + 12 = 0 \quad \text{หรือ} \quad x - 13 = 0$$

$$\text{จะได้} \quad x = -12 \quad \text{หรือ} \quad x = 13$$

เนื่องจาก x แทนจำนวนเต็ม ดังนั้น x จึงเป็นได้ทั้งจำนวนเต็มลบและจำนวนเต็มบวก

ถ้าจำนวนที่มากกว่า คือ -12 จำนวนเต็มที่น้อยกว่าและอยู่ติดกัน คือ -13

ถ้าจำนวนที่มากกว่า คือ 13 จำนวนเต็มที่น้อยกว่าและอยู่ติดกัน คือ 12

ดังนั้น จำนวนเต็มทั้งสองนั้นมี 2 ชุด คือ -12 กับ -13 และ 13 กับ 12

ตรวจสอบกับเงื่อนไขในโจทย์

- 1) ถ้าให้ -12 เป็นจำนวนที่มากกว่า
จำนวนเต็มลบที่อยู่ติดกัน คือ -13
จะได้ $-12 \times (-13) = 156$ ซึ่งเป็นจริงตามเงื่อนไขในโจทย์
- 2) ถ้าให้ 13 เป็นจำนวนที่มากกว่า
จำนวนเต็มบวกที่อยู่ติดกัน คือ 12
จะได้ $13 \times 12 = 156$ ซึ่งเป็นจริงตามเงื่อนไขในโจทย์

ข้าวกลองจ๊ะ ถ้าข้าวกหอมกำหนดให้ x แทนจำนวนเต็มที่น้อยกว่า
จะได้ว่า จำนวนเต็มที่มากกว่าและอยู่ติดกัน คือ $x + 1$ ไข่มใหม่จ๊ะ

ไข่มใหม่จ๊ะ แต่ถ้าข้าวกหอมกำหนดแบบนั้น ก็จะได้สมการเป็น
 $x(x + 1) = 156$ หรือ $x^2 + x = 156$
ซึ่งจะได้คำตอบเหมือนกับวิธีที่ทำในตัวอย่างเลยละ

แบบฝึกหัด 3.2 ข

1. จงแก้สมการต่อไปนี้

1) $x^2 - 225 = 0$	2) $(y - 21)^2 = 0$
3) $(m + 12)^2 = 0$	4) $p^2 + 49 = 14p$
5) $z^2 + 4z = -4$	6) $x^2 - 3x - 10 = 0$
7) $y^2 + 5y + 6 = 0$	8) $-z^2 + 8z = 7$
9) $-n^2 = 3 - 4n$	10) $u^2 + 7u + 12 = 0$
11) $14 - 5m = m^2$	12) $x^2 = 5x$
13) $p^2 - 7p + 12 = 0$	14) $7n + 18 = n^2$
15) $w^2 = -6w$	16) $y^2 = 10y - 25$
17) $z^2 + z = 30$	18) $-m^2 - 15m = 36$
19) $p^2 = -8p - 16$	20) $t^2 - 100 = 21t$

2. จงแก้สมการต่อไปนี้

1) $2x^2 - 5x - 3 = 0$	2) $3m^2 + 2m - 8 = 0$
3) $3z^2 + 10z + 3 = 0$	4) $2x^2 + 7x - 4 = 0$
5) $6y^2 + 5y - 4 = 0$	6) $3r^2 - 5r + 2 = 0$
7) $2u^2 - 9u - 18 = 0$	8) $4s^2 = 10 - 3s$
9) $3n^2 - 2n = 5$	10) $3w^2 = 8 - 2w$
11) $(m - 3)^2 = 16$	12) $(t + 12)t = -32$

13) $18p - 8 = -35p^2$

14) $1.4z^2 + 3.1z = 1$

15) $\frac{r^2}{9} = r + 4$

16) $\frac{1}{2}y^2 = 7y - 12$

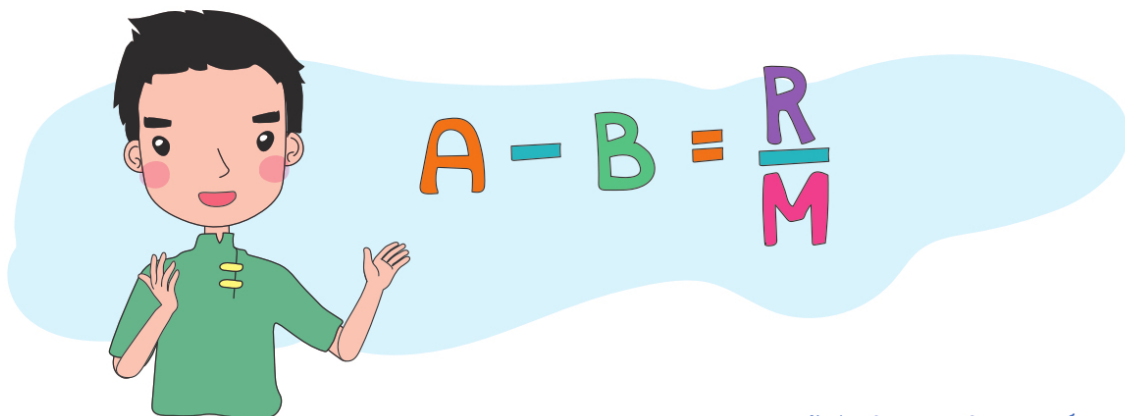
17) $2w^2 - \frac{5}{3}w = 7$

18) $(4n - 3)^2 = 49$

19) $t^2 - 3t = 4t^2 - 36$

20) $(2m - 3)^2 - (m + 2)^2 = 0$

3. ให้ผลคูณของจำนวนเต็มสองจำนวนที่อยู่ติดกันเท่ากับ 210 จงหาจำนวนเต็มทั้งสองนั้น
4. ให้ผลคูณของจำนวนคู่จำนวนหนึ่งกับจำนวนคู่อีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ถัดไปเท่ากับ 840 จงหาจำนวนคู่สองจำนวนนั้น
5. ให้ผลคูณของจำนวนคี่บวกจำนวนหนึ่งกับจำนวนคี่บวกอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ถัดไปเป็น 675 จงหาจำนวนคี่บวกสองจำนวนนั้น
6. ให้ผลคูณของจำนวนจำนวนหนึ่งกับจำนวนที่น้อยกว่า 2 เท่าของจำนวนนั้นอยู่ 1 เท่ากับ 3 จงหาจำนวนทั้งสองนั้น
7. ถ้าจำนวนจำนวนหนึ่งกับอีกจำนวนหนึ่งซึ่งน้อยกว่าจำนวนแรกอยู่ 13 คูณกัน แล้วผลคูณเท่ากับ -40 จงหาจำนวนทั้งสองนั้น
8. ถ้าจำนวนสองจำนวนรวมกันเท่ากับ 22 และกำลังสองของแต่ละจำนวนรวมกันเท่ากับ 274 จงหาจำนวนทั้งสองนั้น
9. ถ้าจำนวนสองจำนวนที่ต่างกันอยู่ 3 และผลบวกของกำลังสองของทั้งสองจำนวนเป็น 117 จงหาจำนวนทั้งสองนั้น
10. ถ้า 40 เท่าของผลบวกของจำนวนคู่จำนวนหนึ่งกับจำนวนคู่อีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ถัดไป เท่ากับ 9 เท่าของผลคูณของทั้งสองจำนวน จงหาจำนวนคู่สองจำนวนนั้น

กิจกรรม : ล้อมวง หาคำตอบ

จงหาพหุนามจากตารางปริศนาด้านล่าง ที่เมื่อนำมาสร้างเป็นสมการกำลังสองตัวแปรเดียวแล้ว จะทำให้สมการดังกล่าวมี 2 คำตอบ โดยให้ขีดเส้นล้อมรอบพหุนามดังกล่าว แล้วนำมาเติมลงในช่อง “สมการกำลังสองตัวแปรเดียว” พร้อมทั้งแก้สมการนั้น แล้วเติมคำตอบลงในช่อง “คำตอบของสมการ” ให้ได้อย่างน้อย 5 สมการ

55	+	x^2	-	6x	+	9	-	8x	+	x^2
+	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-
16x	+	20	+	14x	-	x^2	-	5x	-	36
-	-	-	+	-	+	-	+	+	-	-
$2x^2$	-	12x	-	x^2	+	6	-	$3x^2$	+	39
+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	-
5x	+	1	-	$2x^2$	+	100	-	45	-	x^2
+	-	+	-	+	-	+	+	+	-	-
x^2	+	100	+	2x	+	1	-	14x	+	20x
-	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+
400	-	x^2	-	4	-	3x	+	x^2	-	64

สมการที่	สมการกำลังสองตัวแปรเดียว	คำตอบของสมการ
ตัวอย่าง	$2x^2 + 6x - 20 = 0$	-5 และ 2
1	$= 0$	
2	$= 0$	
3	$= 0$	
4	$= 0$	
5	$= 0$	

การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวโดยใช้สูตร

ในการหาคำตอบของสมการ $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ นั้น บางครั้งไม่สามารถแยกตัวประกอบของพหุนาม $ax^2 + bx + c$ ได้โดยง่าย ในกรณีเช่นนี้ เราอาจใช้ความรู้เรื่องกำลังสองสมบูรณ์ และผลต่างของกำลังสองมาช่วยในการแยกตัวประกอบของพหุนามนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8 จงแก้สมการ $x^2 + 4x - 1 = 0$

วิธีทำ

$$x^2 + 4x - 1 = 0$$

$$(x^2 + 4x) - 1 = 0$$

$$[x^2 + 2(x)(2) + 2^2 - 2^2] - 1 = 0$$

$$[x^2 + 2(x)(2) + 2^2] - 2^2 - 1 = 0$$

$$(x + 2)^2 - 4 - 1 = 0$$

$$(x + 2)^2 - 5 = 0$$

$$(x + 2)^2 - (\sqrt{5})^2 = 0$$

$$[(x + 2) + \sqrt{5}][(x + 2) - \sqrt{5}] = 0$$

$$(x + 2 + \sqrt{5})(x + 2 - \sqrt{5}) = 0$$

ดังนั้น $x + 2 + \sqrt{5} = 0$ หรือ $x + 2 - \sqrt{5} = 0$

จะได้ $x = -2 - \sqrt{5}$ หรือ $x = -2 + \sqrt{5}$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $-2 - \sqrt{5}$ และ $-2 + \sqrt{5}$

$$A^2 - B^2 = (A + B)(A - B)$$

จะเห็นว่า ไม่สามารถหาจำนวนเต็มสองจำนวน ที่คูณกันได้ -1 และบวกกันได้ 4 จึงไม่สามารถแยกตัวประกอบของ $x^2 + 4x - 1$ ได้โดยง่าย

บวก 2^2 เข้าไป เพื่อจัดให้อยู่ในรูปกำลังสองสมบูรณ์ แต่ก็ต้องลบออกด้วย 2^2 เพื่อให้สมการคงเดิม

ตรวจสอบ

1) เมื่อแทน x ด้วย $-2 - \sqrt{5}$ ในสมการ $x^2 + 4x - 1 = 0$

$$\text{จะได้ } (-2 - \sqrt{5})^2 + 4(-2 - \sqrt{5}) - 1 = 0$$

$$4 + 4\sqrt{5} + 5 - 8 - 4\sqrt{5} - 1 = 0$$

$$0 = 0 \quad \text{ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง}$$

2) เมื่อแทน x ด้วย $-2 + \sqrt{5}$ ในสมการ $x^2 + 4x - 1 = 0$

$$\text{จะได้ } (-2 + \sqrt{5})^2 + 4(-2 + \sqrt{5}) - 1 = 0$$

$$4 - 4\sqrt{5} + 5 - 8 + 4\sqrt{5} - 1 = 0$$

$$0 = 0 \quad \text{ซึ่งเป็นสมการที่เป็นจริง}$$

ตัวอย่างที่ 9 จงแก้สมการ $x^2 + 2x + 2 = 0$

วิธีทำ $x^2 + 2x + 2 = 0$

$$[x^2 + 2(x)(1) + 1^2] - 1^2 + 2 = 0$$

$$(x + 1)^2 - 1 + 2 = 0$$

$$(x + 1)^2 + 1 = 0$$

เนื่องจาก $(x + 1)^2 \geq 0$ สำหรับทุกค่าของ x

จะได้ $(x + 1)^2 + 1 > 0$ สำหรับทุกค่าของ x ด้วย

แสดงว่าไม่มีจำนวนจริงใดที่แทน x ในสมการ $(x + 1)^2 + 1 = 0$ แล้วทำให้ได้สมการที่เป็นจริง

นั่นคือ ไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ

จากการแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียว โดยใช้ความรู้เรื่องกำลังสองสมบูรณ์และผลต่างของกำลังสองที่ผ่านมา เราสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาใช้สร้างสูตรในการหาคำตอบของสมการ $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ ได้ดังนี้

$$ax^2 + bx + c = 0$$

$$x^2 + \frac{b}{a}x + \frac{c}{a} = 0$$

$$\left[x^2 + 2(x)\left(\frac{b}{2a}\right) + \left(\frac{b}{2a}\right)^2 \right] - \left(\frac{b}{2a}\right)^2 + \frac{c}{a} = 0$$

$$\left(x + \frac{b}{2a} \right)^2 - \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} = 0 \quad \text{①}$$

นำ a มาหารทั้งสองข้างของสมการ

เนื่องจาก $b^2 - 4ac$ เป็นจำนวนจริง

ดังนั้น $b^2 - 4ac \geq 0$ หรือ $b^2 - 4ac < 0$

ในกรณีที่ $b^2 - 4ac \geq 0$

จะได้ $\sqrt{b^2 - 4ac}$ เป็นจำนวนจริง และ $(\sqrt{b^2 - 4ac})^2 = b^2 - 4ac$

จากสมการ ① จะได้

$$\left(x + \frac{b}{2a} \right)^2 - \left(\frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \right)^2 = 0$$

$$\left[\left(x + \frac{b}{2a} \right) - \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \right] \left[\left(x + \frac{b}{2a} \right) + \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \right] = 0$$

ดังนั้น $\left(x + \frac{b}{2a} \right) - \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} = 0$ หรือ $\left(x + \frac{b}{2a} \right) + \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} = 0$

จะได้ $x = -\frac{b}{2a} + \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ หรือ $x = -\frac{b}{2a} - \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

$x = \frac{-b + \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ หรือ $x = \frac{-b - \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

เมื่อนำค่า x ไปตรวจสอบกับสมการ $ax^2 + bx + c = 0$ จะได้สมการที่เป็นจริง

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $\frac{-b + \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ และ $\frac{-b - \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

อาจเขียนเป็นสูตรเพื่อหาคำตอบของสมการได้เป็น $x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$

123 | มุมคณิต

ในทางคณิตศาสตร์ อาจใช้สัญลักษณ์ $\pm a$ แทน a และ $-a$ เช่น ± 9 หมายถึง 9 และ -9

ในกรณีที่ $b^2 - 4ac < 0$

จากสมการ ① จะได้

$$\left(x + \frac{b}{2a}\right)^2 = \frac{b^2 - 4ac}{4a^2} \quad \text{————— ②}$$

เนื่องจาก $b^2 - 4ac < 0$ และ $4a^2 > 0$ สำหรับทุกค่าของ a เมื่อ $a \neq 0$

ดังนั้น $\frac{b^2 - 4ac}{4a^2} < 0$

นั่นคือ $\frac{b^2 - 4ac}{4a^2}$ เป็นจำนวนจริงลบ

เนื่องจาก $\left(x + \frac{b}{2a}\right)^2$ จะต้องเป็นจำนวนจริงบวกหรือศูนย์ เมื่อ x เป็นจำนวนจริงใด ๆ

ดังนั้น ไม่มีจำนวนจริงใดที่นำมาแทน x ในสมการ ② แล้วทำให้ได้สมการที่เป็นจริง

นั่นคือ สมการ $ax^2 + bx + c = 0$ จะไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ

เราได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคำตอบของสมการกำลังสองตัวแปรเดียว เป็นดังนี้

สมการกำลังสองตัวแปรเดียวที่อยู่ในรูป $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$

❖ ถ้า $b^2 - 4ac \geq 0$ แล้วจะมีจำนวนจริงเป็นคำตอบของสมการ ซึ่งหาได้จากสูตร

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

❖ ถ้า $b^2 - 4ac < 0$ แล้วจะไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ

ตัวอย่างที่ 10 จงแก้สมการ $5x^2 + 2x - 3 = 0$

วิธีทำ จากสมการที่กำหนดให้ จะเห็นว่า $a = 5$, $b = 2$ และ $c = -3$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad b^2 - 4ac &= 2^2 - 4(5)(-3) \\ &= 64 \quad \circ \quad \circ \quad \circ \end{aligned}$$

$$\text{จากสูตร} \quad x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad x &= \frac{-2 \pm \sqrt{64}}{2(5)} \\ &= \frac{-2 \pm 8}{10} \end{aligned}$$

$$\text{จะได้} \quad x = \frac{-2 + 8}{10} = \frac{3}{5} \quad \text{หรือ} \quad x = \frac{-2 - 8}{10} = -1$$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $\frac{3}{5}$ และ -1

เนื่องจาก $b^2 - 4ac > 0$
ทำให้สมการ $5x^2 + 2x - 3 = 0$
มีคำตอบเป็นจำนวนจริง

ตัวอย่างที่ 11 จงแก้สมการ $16y^2 + 24y + 9 = 0$

วิธีทำ จากสมการที่กำหนดให้ จะเห็นว่า $a = 16$, $b = 24$ และ $c = 9$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad b^2 - 4ac &= 24^2 - 4(16)(9) \\ &= 0 \end{aligned}$$

$$\text{จากสูตร} \quad y = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a} \quad \circ \quad \circ \quad \circ$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad y &= \frac{-24 \pm \sqrt{0}}{2(16)} \\ &= -\frac{3}{4} \end{aligned}$$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $-\frac{3}{4}$

สมการนี้ มี y เป็นตัวแปร

ตัวอย่างที่ 12 จงแก้สมการ $z^2 = 4z - 13$

วิธีทำ จากโจทย์จะได้ $z^2 - 4z + 13 = 0$

จะเห็นว่า $a = 1$, $b = -4$ และ $c = 13$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad b^2 - 4ac &= (-4)^2 - 4(1)(13) \\ &= -36 \end{aligned}$$

เนื่องจาก $b^2 - 4ac < 0$

ดังนั้น ไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ

ตัวอย่างที่ 13 จงแก้สมการ $y^2 - 10y + 10 = 0$

วิธีทำ จากสมการที่กำหนดให้ จะเห็นว่า $a = 1$, $b = -10$ และ $c = 10$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad b^2 - 4ac &= (-10)^2 - 4(1)(10) \\ &= 60 \end{aligned}$$

$$\text{จากสูตร} \quad y = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad y &= \frac{10 \pm \sqrt{60}}{2(1)} \\ &= \frac{10 \pm 2\sqrt{15}}{2} \quad \circ \quad \circ \quad \circ \\ &= 5 \pm \sqrt{15} \end{aligned}$$

$$\text{จะได้} \quad y = 5 + \sqrt{15} \quad \text{หรือ} \quad y = 5 - \sqrt{15}$$

ดังนั้น คำตอบของสมการ คือ $5 + \sqrt{15}$ และ $5 - \sqrt{15}$

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad \sqrt{mn} &= \sqrt{m} \cdot \sqrt{n} \\ \text{จะได้} \quad \sqrt{60} &= \sqrt{4 \times 15} \\ &= \sqrt{4} \cdot \sqrt{15} \\ &= 2\sqrt{15} \end{aligned}$$

- จากตัวอย่างที่ 10 ถึงตัวอย่างที่ 13 ชาวกลองสังเกตเห็นว่า
1. ถ้า $b^2 - 4ac > 0$ สมการจะมี 2 คำตอบ
  2. ถ้า $b^2 - 4ac = 0$ สมการจะมี 1 คำตอบ
  3. ถ้า $b^2 - 4ac < 0$ จะไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ ชาวสวเห็นด้วยกับชาวกลองไหมจะ

เห็นด้วยจะ ในกรณีนี้ที่ $b^2 - 4ac < 0$ เรารู้มาก่อนแล้วว่าไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ แต่สำหรับข้อสังเกต 2 ข้อแรก เราจะรู้ได้อย่างไรละ ว่าข้อสรุปจะเป็นเช่นนั้นเสมอไป

ไม่อยากเลยจะ ชาวสว เพราะเรารู้มาแล้วว่า ถ้า $b^2 - 4ac \geq 0$ แล้วสมการจะมีคำตอบ คือ $\frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ นั่นคือ ถ้า $b^2 - 4ac > 0$ ก็จะได้คำตอบเป็น $\frac{-b + \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ และ $\frac{-b - \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$ ซึ่งมี 2 คำตอบ แต่ถ้า $b^2 - 4ac = 0$ ก็จะได้คำตอบเป็น $\frac{-b}{2a}$ เพียงคำตอบเดียวไฉฉะจะ

อ้อ... จริงด้วยสิ ชาวกลองนี่เก่งจังเลย

ชวนคิด 3.4

จงหาค่า k ที่ทำให้สมการต่อไปนี้
มีคำตอบเพียงคำตอบเดียว

1. $9x^2 + kx + 4 = 0$
2. $kx^2 + 8x + 1 = 0$
3. $16x^2 - 40x + k = 0$
4. $x^2 + (k + 6)x + 8k = 0$

แบบฝึกหัด 3.2 ค

1. จงแก้สมการต่อไปนี้ โดยใช้ความรู้เรื่องกำลังสองสมบูรณ์และผลต่างของกำลังสอง

1) $x^2 + 26x + 165 = 0$	2) $y^2 - 98y + 2,376 = 0$
3) $z^2 + 756 = 60z$	4) $400 + 50x = -x^2$
5) $4y^2 - 3 = 8y + 9$	6) $9z^2 + 6z - 8 = 0$

2. จงแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวต่อไปนี้ โดยการใช้สูตร

1) $x^2 - 12x + 11 = 0$	2) $y^2 - 3y - 10 = 0$
3) $z^2 + 4z + 1 = 0$	4) $3x^2 - 2x = -2$
5) $2x^2 = 3x + 14$	6) $10z^2 = 17z - 3$
7) $14y = 1 + 49y^2$	8) $2x(x - 3) = 4(10 - x)$
9) $\left(2z + \frac{1}{2}\right)z = z$	10) $y^2 + 3 = 1\frac{1}{2}y$
11) $2x^2 - 8x + 3 = 0$	12) $3z^2 + 7z - 1 = 0$
13) $4y^2 - 4y - 35 = 0$	14) $16x^2 - 8x + 1 = 0$
15) $21z^2 + 9z + 100 = 0$	16) $4y^2 + 68y + 289 = 0$
17) $\frac{1}{2}(2x - 5)^2 = 2(10 - x)$	18) $-\frac{17}{3}(z^2 - 1) = 8z - 1$
19) $2y + (y - 2)^2 = 1$	20) $x(3 + 5x) = 20 - 7x$

ชวนคิด 3.5

กำหนดสมการกำลังสองตัวแปรเดียว $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ ถ้า $b^2 - 4ac > 0$ จงหา

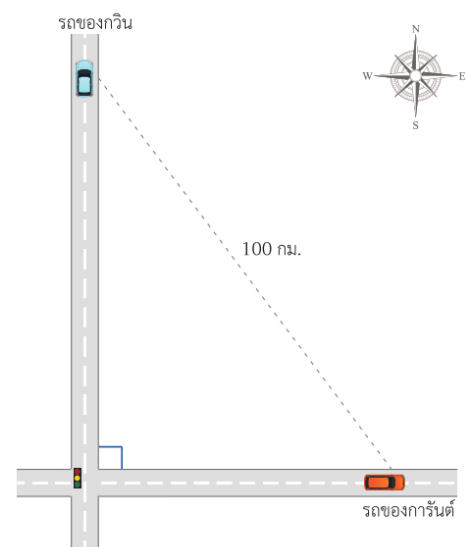
1. ผลบวกของคำตอบของสมการ
2. ผลคูณของคำตอบของสมการ

3.3 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการกำลังสองตัวแปรเดียว

สมการกำลังสองตัวแปรเดียวมีประโยชน์ในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 การันต์และกวินขับรถมาพบกันที่ทางแยกแห่งหนึ่ง จากนั้น การันต์ขับรถต่อไปทางทิศตะวันออก ในขณะที่กวินขับรถไปทางทิศเหนือ เมื่อเวลาผ่านไป 1 ชั่วโมง กวินขับรถได้ระยะทางมากกว่าการันต์ 20 กิโลเมตร และทั้งสองคนอยู่ห่างกัน 100 กิโลเมตร ดังรูป จงหาว่าในเวลานั้นการันต์และกวินอยู่ห่างจากทางแยกกี่กิโลเมตร

วิธีทำ ให้การันต์ขับรถได้ระยะทาง x กิโลเมตร
 จะได้ว่า กวินขับรถได้ระยะทาง $x + 20$ กิโลเมตร
 และเนื่องจากทั้งสองคนอยู่ห่างกัน 100 กิโลเมตร
 โดยทฤษฎีบทพีทาโกรัส
 จะได้สมการเป็น $x^2 + (x + 20)^2 = 100^2$
 $x^2 + (x^2 + 40x + 400) = 10,000$
 $2x^2 + 40x - 9,600 = 0$
 $x^2 + 20x - 4,800 = 0$
 $(x - 60)(x + 80) = 0$
 ดังนั้น $x - 60 = 0$ หรือ $x + 80 = 0$
 จะได้ $x = 60$ หรือ $x = -80$

เนื่องจาก x แทนระยะทาง ซึ่งต้องเป็นจำนวนจริงบวก
 ดังนั้น จึงใช้เฉพาะ $x = 60$
 ถ้าการันต์ขับรถได้ระยะทาง 60 กิโลเมตร
 จะได้ว่า กวินขับรถได้ระยะทาง $60 + 20 = 80$ กิโลเมตร
 นั่นคือ การันต์อยู่ห่างจากทางแยก 60 กิโลเมตร
 และ กวินอยู่ห่างจากทางแยก 80 กิโลเมตร

ตรวจสอบกับเงื่อนไขในโจทย์

ถ้าการันต์ขับรถได้ระยะทาง 60 กิโลเมตร
 และกวินขับรถได้ระยะทาง 80 กิโลเมตร
 จะได้ $60^2 + 80^2 = 3,600 + 6,400$
 $= 10,000$
 $= 100^2$

ดังนั้น การันต์และกวินอยู่ห่างกัน 100 กิโลเมตร
 ซึ่งเป็นจริงตามเงื่อนไขในโจทย์

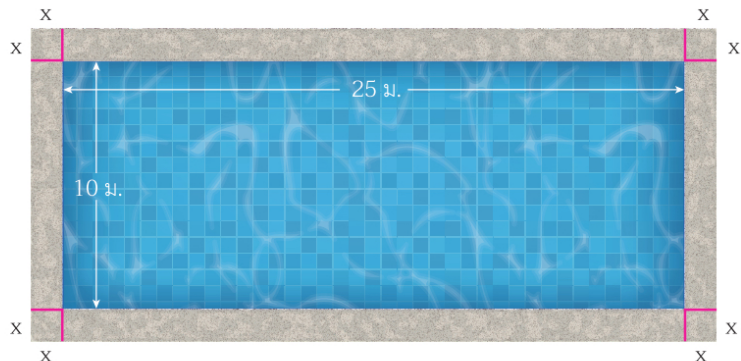
เกร็ดน่ารู้

กรวดล้าง คือก้อนกรวดกลมมน พบได้ในแม่น้ำหรือทะเล มีหลากหลายสี เช่น น้ำตาลนวล เหลืองเข้ม เหลืองอ่อน ขาว เทา หรือ ดำ

เนื่องจากกรวดล้างมีความทนทาน และมีผิวสัมผัสที่หยาบ จึงนิยมนำมาผสมกับปูนซีเมนต์ขาวเพื่อปูพื้น ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความแข็งแรงทนทาน และป้องกันการลื่นได้ดี

ตัวอย่างที่ 2 หมู่บ้านเบญจาต้องการสร้างสระว่ายน้ำรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่มีขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 25 เมตร โดยให้ขอบสระว่ายน้ำ ซึ่งจะปูด้วยกรวดล้าง มีความกว้างเท่ากันโดยตลอด ถ้าบริเวณที่จะสร้างสระว่ายน้ำรวมขอบสระนี้มีพื้นที่ 286 ตารางเมตร จงหาว่า ขอบสระว่ายน้ำนี้กว้างเท่าไร

วิธีทำ จากโจทย์ สามารถวาดแบบจำลองของสระว่ายน้ำ และขอบสระว่ายน้ำ ได้ดังรูป

ให้ขอบสระว่ายน้ำกว้าง	x	เมตร
จะได้ ความกว้างของสระว่ายน้ำรวมขอบสระเป็น	$10 + 2x$	เมตร
ความยาวของสระว่ายน้ำรวมขอบสระเป็น	$25 + 2x$	เมตร
เนื่องจาก สระว่ายน้ำรวมขอบสระมีพื้นที่	286	ตารางเมตร
จะได้สมการเป็น	$(10 + 2x)(25 + 2x) = 286$	
	$(5 + x)(25 + 2x) = 143$	
	$125 + 35x + 2x^2 = 143$	
	$2x^2 + 35x - 18 = 0$	

จากสมการข้างต้น จะเห็นว่า $a = 2$, $b = 35$ และ $c = -18$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น} \quad b^2 - 4ac &= 35^2 - 4(2)(-18) \\ &= 1,369 \end{aligned}$$

$$\text{จากสูตร} \quad x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้} \quad x &= \frac{-35 \pm \sqrt{1,369}}{2(2)} \\ &= \frac{-35 \pm 37}{4} \end{aligned}$$

ดังนั้น $x = 0.5$ หรือ $x = -18$

เนื่องจาก x แทนความกว้างของขอบสระว่ายน้ำ
ซึ่งต้องเป็นจำนวนจริงบวก

ดังนั้น จึงใช้เฉพาะ $x = 0.5$

นั่นคือ ขอบสระว่ายน้ำกว้าง 0.5 เมตร

ตรวจสอบกับเงื่อนไขโจทย์

ถ้าขอบสระว่ายน้ำกว้าง 0.5 เมตร จะได้

ความกว้างของสระว่ายน้ำรวมขอบสระเป็น

$$10 + 2(0.5) = 11 \text{ เมตร}$$

ความยาวของสระว่ายน้ำรวมขอบสระเป็น

$$25 + 2(0.5) = 26 \text{ เมตร}$$

ดังนั้น สระว่ายน้ำรวมขอบสระมีพื้นที่

$$11 \times 26 = 286 \text{ ตารางเมตร}$$

ซึ่งเป็นจริงตามเงื่อนไขโจทย์

ข้าวสวยจะ จากการแก้สมการในตัวอย่างที่ 2 ข้าวหอมลองคิด
แบบใช้การแยกตัวประกอบก็ได้คำตอบออกมาเหมือนกันเลย แบบนี้ไงล่ะ

$$\begin{aligned} 2x^2 + 35x - 18 &= 0 \\ (2x - 1)(x + 18) &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2x - 1 &= 0 \quad \text{หรือ} \quad x + 18 = 0 \\ x &= \frac{1}{2} \quad \text{หรือ} \quad x = -18 \end{aligned}$$

วิธีที่ข้าวหอมคิดมาก็ถูกต้องนะ

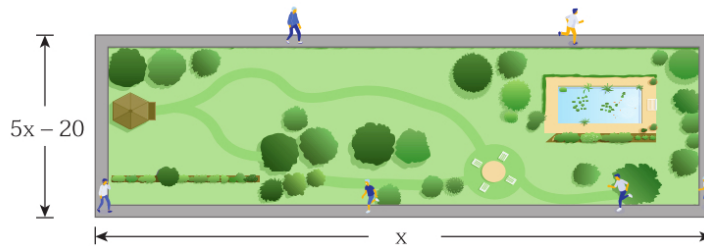
จริง ๆ แล้ว เราจะใช้วิธีไหนในการแก้ปัญหาก็ได้ทั้งนั้นล่ะจะ

ตัวอย่างที่ 3 สวนสาธารณะแห่งหนึ่งมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีพื้นที่ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร และมีด้านกว้าง ยาวน้อยกว่า 5 เท่าของด้านยาวอยู่ประมาณ 20 กิโลเมตร สวนสาธารณะแห่งนี้มีเส้นทางวิ่งโดยรอบ เพื่อให้ประชาชนในบริเวณ ใกล้เคียงได้ออกกำลังกาย ถ้าอานนท์วิ่งไปตามทางวิ่งในสวนสาธารณะแห่งนี้ 1 รอบ เขาจะวิ่งได้ระยะทางประมาณกี่กิโลเมตร

วิธีทำ จากโจทย์ สามารถวาดแบบจำลองของทางวิ่งโดยรอบสวนสาธารณะ ได้ดังรูป

ถ้าให้สวนสาธารณะยาว x กิโลเมตร
 จะได้ ด้านกว้างของสวนสาธารณะยาว $5x - 20$ กิโลเมตร
 เนื่องจาก สวนสาธารณะมีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร
 จะได้สมการเป็น $x(5x - 20) = 5$
 $5x^2 - 20x = 5$
 $5x^2 - 20x - 5 = 0$
 $x^2 - 4x - 1 = 0$

จากสมการข้างต้น จะเห็นว่า $a = 1$, $b = -4$ และ $c = -1$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } b^2 - 4ac &= (-4)^2 - 4(1)(-1) \\ &= 20 \end{aligned}$$

$$\text{จากสูตร } x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้ } x &= \frac{-(-4) \pm \sqrt{20}}{2(1)} \\ &= \frac{4 \pm 2\sqrt{5}}{2} \\ &= 2 \pm \sqrt{5} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } x &= 2 + \sqrt{5} \quad \text{หรือ} \quad x = 2 - \sqrt{5} \\ x &\approx 4.24 \quad \text{หรือ} \quad x \approx -0.24 \end{aligned}$$

เนื่องจาก x แทนความยาวของสวนสาธารณะ
 ซึ่งต้องเป็นจำนวนจริงบวก

ดังนั้น จึงใช้เฉพาะ $x \approx 4.24$

จะได้ว่า สวนสาธารณะกว้างประมาณ $5(4.24) - 20 = 1.2$ กิโลเมตร

นั่นคือ ถ้าอานนท์วิ่งไปตามทางวิ่งที่อยู่โดยรอบสวนสาธารณะแห่งนี้ 1 รอบ เขาจะวิ่งได้ระยะทางประมาณ

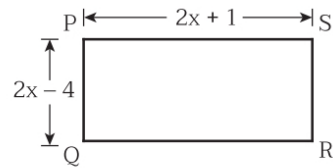
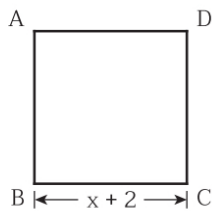
$$2(4.24 + 1.2) = 10.88 \text{ กิโลเมตร}$$

ตรวจสอบกับเงื่อนไขโจทย์

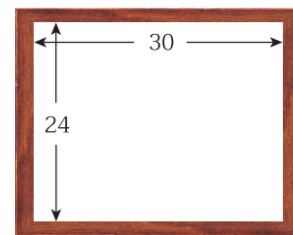
ถ้าสวนสาธารณะยาว 4.24 กม. และกว้าง 1.2 กม.
 จะได้ $5(4.24) - 1.2 = 20$ กม.
 และสวนสาธารณะมีพื้นที่ $4.24 \times 1.2 \approx 5$ ตร.กม.
 ซึ่งเป็นจริงตามเงื่อนไขโจทย์

แบบฝึกหัด 3.3

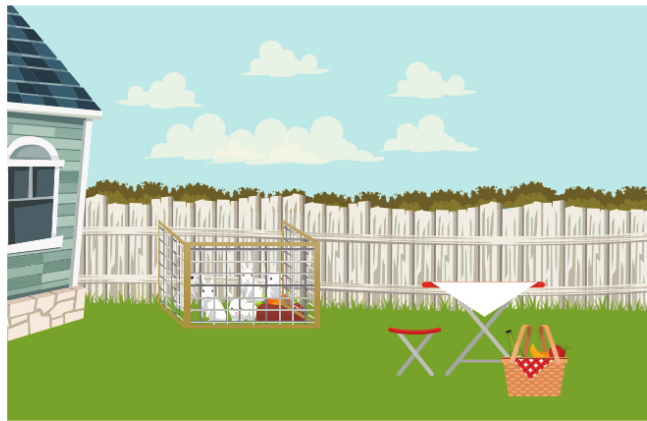
- รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากรูปหนึ่ง มีด้านยาวยาวกว่า 3 เท่าของด้านกว้างอยู่ 5 นิ้ว และมีพื้นที่ 138 ตารางนิ้ว จงหาความยาวของด้านแต่ละด้านของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากนี้
- $\triangle RST$ มีพื้นที่ 52 ตารางเซนติเมตร มีความสูงน้อยกว่าสองเท่าของความยาวของฐาน ST อยู่ 3 เซนติเมตร จงหาความยาวของฐาน ST
- กำหนดรูปสามเหลี่ยม ABC ที่มี $\widehat{A}$ เป็นมุมฉาก $\overline{AB}$ ยาวกว่า $\overline{BC}$ อยู่ 7 เซนติเมตร และ $\overline{AC}$ ยาวกว่า $\overline{AB}$ อยู่ 1 เซนติเมตร จงหาความยาวของ $\overline{AB}$, $\overline{BC}$ และ $\overline{AC}$
- รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส $ABCD$ และรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก $PQRS$ มีพื้นที่เท่ากันและมีขนาด ดังรูป จงหาขนาดของรูปสี่เหลี่ยมแต่ละรูป

- ถังน้ำทรงสี่เหลี่ยมมุมฉากใบหนึ่งมีพื้นที่ก้นถังเป็น 120 ตารางนิ้ว ความยาวรอบปากถังภายในยาว 46 นิ้ว ถังใบนี้จุน้ำได้ 720 ลูกบาศก์นิ้ว จงหาขนาดภายในของถังใบนี้
- กรอบรูปไม้สักสำหรับใส่รูปขนาด 24×30 ตารางนิ้ว มีพื้นที่โดยรอบของส่วนที่เป็นไม้สักด้านหน้าของกรอบรูปเท่ากับ 496 ตารางนิ้ว จงหาว่าไม้ที่ทำกรอบรูปกว้างเท่าไร

7. พริกหอมต้องการสร้างกรงกระต่ายให้มีเนื้อที่ 55 ตารางเมตร ติดกับรั้วบ้าน ดังรูป ถ้าความยาวของด้านทั้งสามของกรงกระต่ายรวมกันเป็น 21 เมตร จงหาความกว้างและความยาวของกรงกระต่ายนี้

เกร็ดน่ารู้

มะยงชิดเป็นผลไม้เลื่องชื่อของจังหวัดนครนายก มีรสหวานอมเปรี้ยว เนื่องจากรสชาติของมะยงชิดและความนิยมของผู้บริโภค ทำให้มะยงชิดมีราคาค่อนข้างสูง ในปัจจุบันเกษตรกรจึงนิยมปลูกมะยงชิดกันอย่างแพร่หลาย

8. กำนันชายปลูกต้นมะยงชิดเรียงเป็นแถวไว้ในสวน 2,000 ต้น โดยที่แต่ละแถวมีจำนวนต้นมะยงชิดเท่ากัน ถ้าจำนวนต้นมะยงชิดในแต่ละแถวน้อยกว่าจำนวนแถวอยู่ 10 จงหาว่า กำนันชายปลูกต้นมะยงชิดไว้กี่แถว และแถวละกี่ต้น

ตรวจสอบความเข้าใจ

รายการ	 สบายมาก	 ขอทบทวนอีกนิด
1. รูปทั่วไปของสมการกำลังสองตัวแปรเดียว		
2. การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียว		
1) โดยวิธีแยกตัวประกอบ		
2) โดยการใช้สูตร		
3. การประยุกต์ใช้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวในการแก้ปัญหา		

สรุปท้ายบท

- ❖ สมการกำลังสองตัวแปรเดียว มีรูปทั่วไปเป็น $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$
- ❖ การแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวเป็นการหาคำตอบทั้งหมดของสมการนั้น ๆ ซึ่งสามารถทำได้โดยวิธีแยกตัวประกอบ และการใช้สูตร
- ❖ คำตอบของสมการกำลังสองตัวแปรเดียวที่อยู่ในรูป $ax^2 + bx + c = 0$ เมื่อ x เป็นตัวแปร a, b และ c เป็นค่าคงตัว โดยที่ $a \neq 0$ เป็นดังนี้
  - ◆ ถ้า $b^2 - 4ac > 0$ แล้วจะมีจำนวนจริง 2 จำนวน เป็นคำตอบของสมการ ซึ่งหาได้จากสูตร

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$
  - ◆ ถ้า $b^2 - 4ac = 0$ แล้วจะมีจำนวนจริงเพียง 1 จำนวน เป็นคำตอบของสมการ คือ $-\frac{b}{2a}$
  - ◆ ถ้า $b^2 - 4ac < 0$ แล้วจะไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบของสมการ

กิจกรรมท้ายบท : โดมิโนสมการกำลังสอง

อุปกรณ์

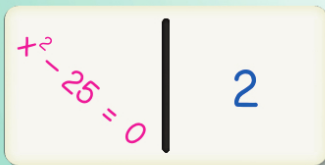
- ♣ บัตรโดมิโน 30 ชิ้น/กลุ่ม (นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องตัดแผ่นบัตรโดมิโน 1 แผ่น ออกมาเป็นบัตรโดมิโน 30 ชิ้น เพื่อใช้เป็นตัวเล่น)

ตัวอย่างบัตรโดมิโน

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จากนั้น แบ่งผู้เล่นในกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่าย และตกลงกันว่า ฝ่ายใดจะเริ่มเล่นก่อน
- แจกบัตรโดมิโนให้กับผู้เล่นแต่ละฝ่าย ฝ่ายละ 10 ชิ้น บัตรที่เหลือแยกวางไว้ แล้วให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาต่อไปนี้
  - ฝ่ายที่เริ่มเล่นก่อน วางบัตรโดมิโน 1 ชิ้น อีกฝ่ายหนึ่งนำบัตรโดมิโนของตนเองมาวางต่อข้างใดข้างหนึ่ง ครั้งละ 1 ชิ้น โดยมีเงื่อนไขดังนี้
    - ♦ ใช้ฝั่งตัวเลขต่อกับฝั่งสมการ ซึ่งตัวเลขที่นำมาต่อนั้นจะต้องแทนจำนวนที่เป็นคำตอบของสมการนั้น
    - ♦ ใช้ฝั่งสมการต่อกับฝั่งตัวเลขที่แทนจำนวนที่เป็นคำตอบของสมการนั้น เช่น

บัตรโดมิโนที่สามารถนำมาต่อทางซ้ายของบัตรนี้ คือ บัตรที่มีฝั่งตัวเลขเป็น -5 หรือ 5

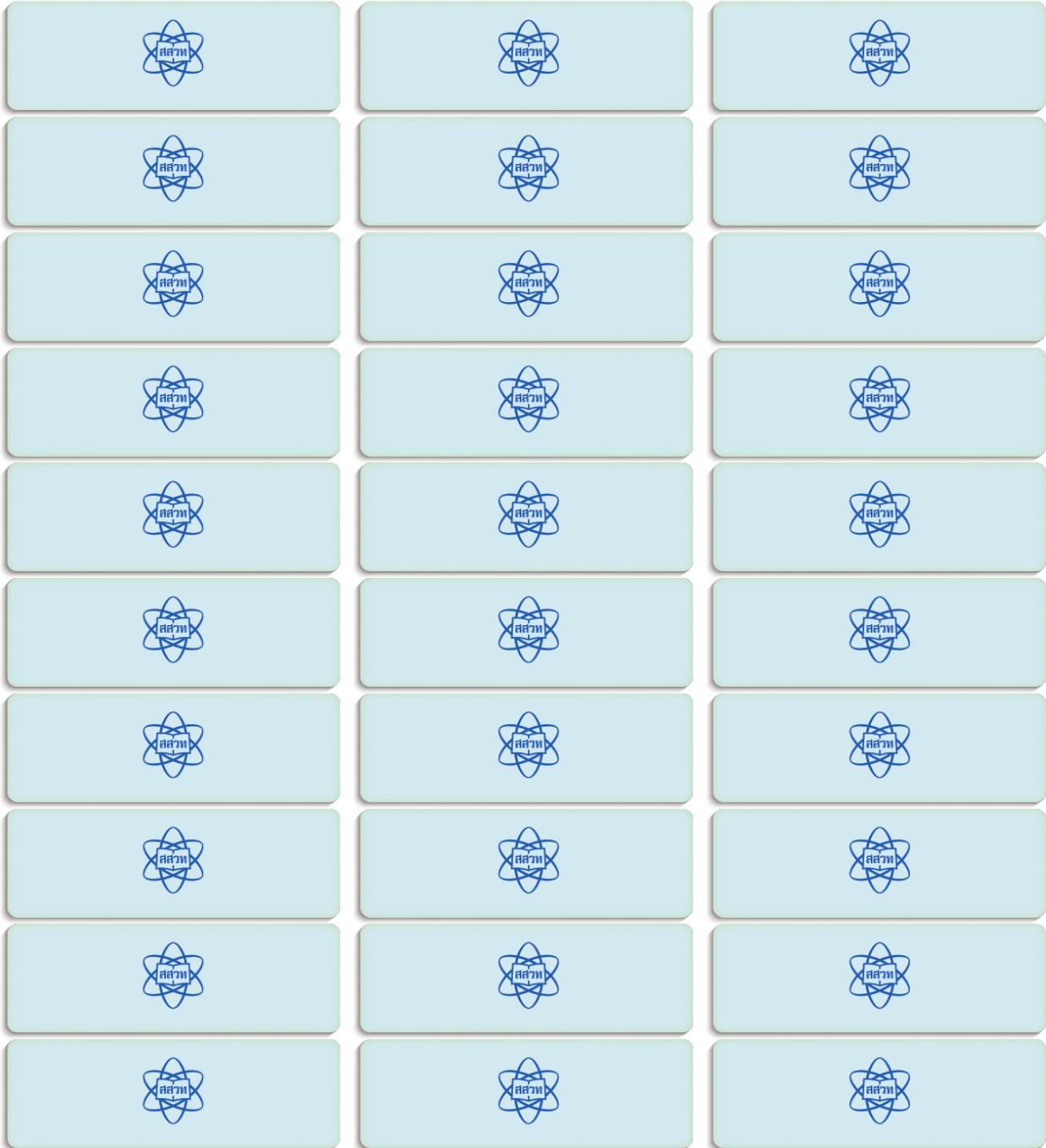
บัตรโดมิโนที่สามารถนำมาต่อทางขวาของบัตรนี้ คือ บัตรที่มีฝั่งสมการที่มีคำตอบเป็น 2 เช่น $x^2 - 4x + 4 = 0$ หรือ $x^2 = 4$

- ผู้เล่นฝ่ายที่ไม่สามารถวางบัตรโดมิโนต่อได้ ให้หยิบบัตรโดมิโนที่เหลือจากการแจกขึ้นมาเก็บไว้ 1 ใบ และข้ามตานั่นไป ให้ผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่งเล่นต่อ
- ผู้เล่นฝ่ายที่บัตรโดมิโนหมดก่อน เป็นผู้ชนะ แต่หากว่าบัตรโดมิโนที่เหลือจากการแจกหมดลง และทั้งสองฝ่ายไม่สามารถวางบัตรโดมิโนต่อได้ ฝ่ายใดที่มีจำนวนบัตรโดมิโนน้อยกว่าเป็นผู้ชนะ แต่หากเหลือบัตรโดมิโนเท่ากัน ให้นำค่าสัมบูรณ์ของฝั่งตัวเลขของบัตรที่เหลือแต่ละใบมารวมกันเป็นคะแนน สำหรับบัตรที่ฝั่งตัวเลขมีข้อความ “ไม่มีจำนวนจริงใดเป็นคำตอบ” ให้ถือว่าคะแนนเป็น 0 ฝ่ายใดที่มีผลรวมของคะแนนน้อยกว่า เป็นผู้ชนะ

แผ่นบัตรโดมิโน

$x^2 - 144 = 0$	ไม่มีจำนวนจริงใด เป็นคำตอบ	$x^2 = -100$	0	$2x^2 + 22x - 52 = 0$	9
$x^2 - x = 2$	-13	$x^2 - 1 = 0$	5	$x^2 - 18 = 2x^2 + 1$	-3
$3x^2 - 12x = 96$	-1	$5x^2 = 10x + 75$	ไม่มีจำนวนจริงใด เป็นคำตอบ	$x^2 + 24x + 144 = 0$	2
$x^2 + 25 = 0$	20	$2x^2 + 4x = 6$	-10	$x^2 + 6x = 91$	ไม่มีจำนวนจริงใด เป็นคำตอบ
$x^2 = 20x - 100$	-4	$x^2 - 4x = 12$	-8	$x^2 + 7x - 60 = 0$	7
$4x^2 + 32x + 64 = 0$	15	$x^2 = 40x - 400$	1	$2x^2 - 18x = 0$	10
$3x^2 + 21x - 24 = 0$	-12	$3x^2 + 12x + 9 = 0$	-20	$x^2 - 1 = 4x^2 + 1$	8
$49 + x^2 = 0$	6	$x^2 = 6x + 40$	12	$x^2 = 400$	3
$x^2 + 56 = 15x$	-2	$3x^2 + 4 = x^2 + 22$	-15	$x^2 + x = 56$	-4
$x^2 - 225 = 0$	0	$5x^2 - 15x = 0$	ไม่มีจำนวนจริงใด เป็นคำตอบ	$2x^2 + 18x - 20 = 0$	-12

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. จงแก้สมการกำลังสองตัวแปรเดียวต่อไปนี้

1) $x^2 + 21x = -110$

3) $y(y - 9) = 36$

5) $x^2 + 5x = 0$

7) $x(x + 5) = 2x$

9) $3y(5y - 1) = 4(10 - 2y)$

2) $-35 = 2y - y^2$

4) $2 + 8x^2 + 8x = 0$

6) $-3y^2 = 48y + 144$

8) $3y^2 + 19y + 225 = 29 - 9y + 2y^2$

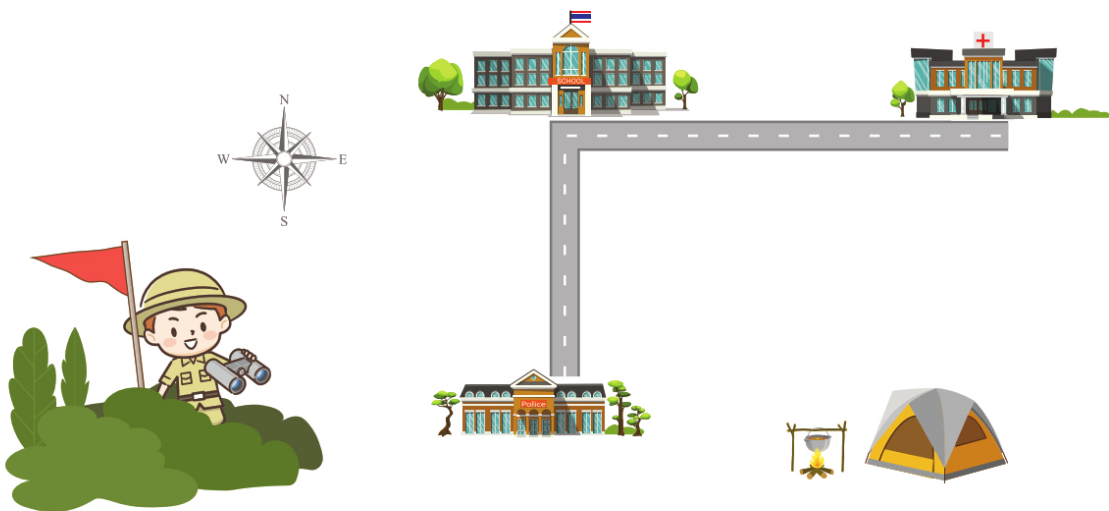
10) $(2x + 1)^2 = (2 - x)^2$

2. โฟกัสมีอายุมากกว่าโฟโต้ อยู่ 4 ปี ถ้ากำลังสองของผลรวมของอายุของทั้งสองคนเท่ากับ 256 อยากทราบว่า โฟโต้มีอายุเท่าไร

3. พื้นห้องเรียนห้องหนึ่ง มีพื้นที่ 180 ตารางเมตร และมีด้านยาวยาวกว่าด้านกว้าง 3 เมตร ห้องเรียนนี้กว้างและยาวกี่เมตร

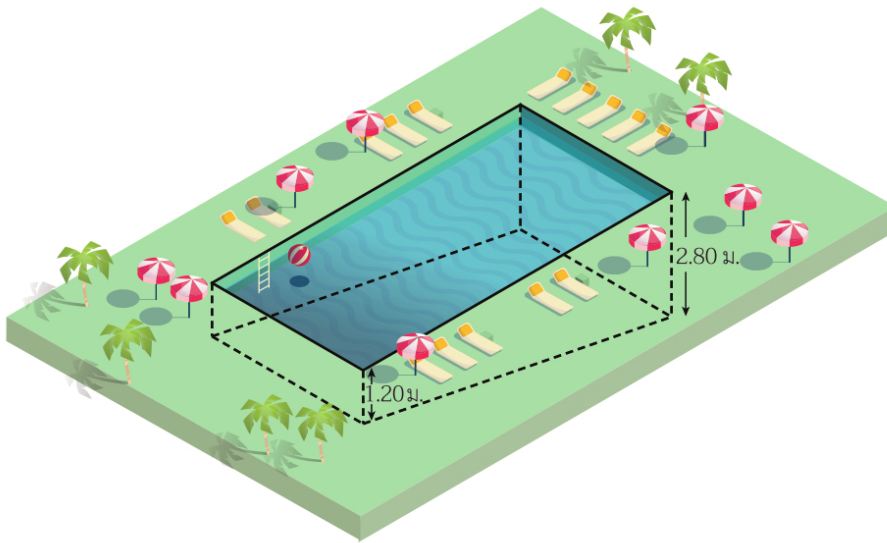
4. ปีนี้ คุณพ่อมีอายุเป็น 3 เท่าของโยไหม ถ้าสิบปีที่แล้ว กำลังสองของอายุคุณพ่อมากกว่ากำลังสองของอายุโยไหมอยู่ 1,200 อยากทราบว่า ปีนี้โยไหมมีอายุเท่าไร

5. ลูกเสือ 2 หมู่ เริ่มออกเดินทางไกลพร้อมกันจากโรงเรียนไปยังค่ายพักแรม ตามแผนผังดังรูป ถ้าลูกเสือหมู่ที่ 1 ออกเดินไปทางทิศใต้ และลูกเสือหมู่ที่ 2 ออกเดินไปทางทิศตะวันออก เมื่อเวลาผ่านไป 40 นาที ลูกเสือหมู่ที่ 2 เดินทางได้ระยะทางมากกว่าลูกเสือหมู่ที่ 1 อยู่ 1 กิโลเมตร และลูกเสือทั้งสองหมู่อยู่ห่างกัน 5 กิโลเมตร อยากทราบว่า ลูกเสือหมู่ที่ 1 เดินทางมาแล้วกี่กิโลเมตร

6. ลุงปาล์มต้องการทำสระว่ายน้ำ เพื่อให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านมาฝึกว่ายน้ำ โดยลุงปาล์มออกแบบสระว่ายน้ำให้มีส่วนต้นและส่วนลึก เป็น 1.20 เมตร และ 2.80 เมตร ตามลำดับ ดังรูป ถ้าด้านยาวของสระว่ายน้ำยาวน้อยกว่า 2 เท่าของด้านกว้างอยู่ 5 เมตร และเมื่อเติมน้ำจนเต็มสระแล้ว จะใช้น้ำ 1,400 ลูกบาศก์เมตร อยากทราบว่า สระว่ายน้ำนี้ยาวกี่เมตรและกว้างกี่เมตร

7. โพล์คของลงแข่งขันปั่นจักรยานรายการหนึ่ง ซึ่งมีระยะทาง 75 กิโลเมตร ถ้าในการแข่งขันนี้ โพล์คของปั่นจักรยานให้ม้อตราเร็วเฉลี่ยมากกว่าปกติ 5 กิโลเมตร/ชั่วโมง เขาจะใช้เวลาอย่างน้อยลง 30 นาที อยากทราบว่า โดยปกติแล้ว โพล์คของปั่นจักรยานด้วยอัตราเร็วเฉลี่ยเท่าไร
8. ภาศึณมีที่ตึนรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอยู่สองแปลงไม่ตึดกัน แต่แปลงล้อมรั้วด้วยลวดหนามสี่ชั้น ดังรูป ถ้าที่ตึนทั้งสองแปลงมีเนื้อที่รวมกันเป็น 170 ตารางวา และใช้ลวดหนามทั้งหมด 576 เมตร อยากทราบว่า ที่ตึนของภาศึณแต่ละแปลงมีเนื้อที่เท่าไร

